

УДК 37.091.39:37.016:616-082.8:614.253.4

К. П. Цестовітенко

Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, м. Вінниця

ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ» ЛІКАРЯМ-ІНТЕРНАМ

В статті висвітлені особливості процесу сприйняття інформації сучасною людиною. В якості одного з варіантів використання цих особливостей з метою підвищення якості освіти розглядаються можливості використання мультимедійних засобів. Автором описано досвід використання електронних презентацій та відеороликів у викладанні дисципліни «Медична реабілітація» лікарям-інтернам.

Ключові слова: сприйняття, «кліпове мислення», викладання, мультимедійні засоби, лікарі-інтерни.

На сьогоднішній день в організації навчального процесу можна виділити два основних напрямки – традиційний та інноваційний. Якщо використання традиційних засобів викладання спрямоване на засвоєння знань умінь та навичок і їх подальше використання в практичній діяльності лікаря, то інноваційні технології спрямовані на розвиток ефективної самореалізації, нестандартного мислення, творчого потенціалу особистості. Інноваційний напрямок освіти передбачає активне використання нових інформаційних технологій. Інформаційна технологія освіти – це навчальний процес із застосуванням комплексу засобів обробки інформації, що дозволяє організувати та гармонізувати взаємодію між викладачем та учнем з ціллю досягнення результату навчання [1].

З точки зору процесу пізнання в навчанні лікарів-інтернів велику роль відіграють особливості сприйняття інформації. Умовно, в залежності від цих особливостей, людей можна розділити на три групи: аудіали, візуали і кінестетики. Аудіали краще сприймають інформацію через слух, візуали – за допомогою зору, кінестетики – через інші відчуття (тактильна, температурна чутливість, смак, нюх, «м'язева пам'ять»). Не зважаючи на те, що основних каналів сприйняття три, при обробці отриманої інформації людина використовує внутрішній діалог, так званий «дігитальний» канал, сприйняття інформації по якому проходить через логічне мислення, за допомогою цифр, знаків, логічних доводів. Не дивлячись на переважання у певної особистості якогось одного різновиду сприйняття, більшість людей краще засвоює інформацію при застосуванні комплексної подачі матеріалу [4].

Ще однією важливою особливістю сприйняття сучасної людини є так зване «кліпове мислення» - звичка сприймати інформацію за допомогою коротких, яскравих посилів, що втілені у форматі постеру, відеокліпу. В умовах сучасного надшвидкого технічного розвитку, глобалізації та насиченості електронними комунікаціями такий спосіб сприйняття інформації стає дуже актуальним [2]. Суть «кліпового мислення» полягає в здатності людини швидко переключатися між різними за змістом фрагментами інформації та швидко її обробляти. Не зважаючи на те, що така метода подачі інформації може видатись дещо поверховою та фрагментарною, головною перевагою «кліпового» сприйняття є велика швидкість обробки інформації [5]. Ще однією особливістю є переважання подачі образної, нетекстової інформації. Сучасна людина живе в світі «інформаційних перенавантажень» і тому дуже важливим є акцентування уваги та мобілізація когнітивних можливостей на основному матеріалі, що потребує засвоєння. «Кліпове мислення», не дивлячись на певні недоліки, відповідає інформаційному середовищу, в якому знаходиться сучасна людина, тому використання його особливостей в цілях підвищення ефективності навчального процесу є досить перспективним [3, 4]. В зв'язку з цим використання елементів «кліпового мислення» у вигляді мультимедійних презентацій бачиться доцільним і корисним у навчальному процесі. Технологія візуалізації направлена на більш активне використання природних здібностей за рахунок доступності подачі навчального матеріалу. Поєднання візуальних образів, тексту та усного пояснення викладача дозволяє кожному лікарю-інтерну засвоювати інформацію у найбільш зручній для нього манері.

В цій статті зроблена спроба опису досвіду використання навчальних електронних презентацій та коротких відеоматеріалів (відеороликів) у викладанні лікарям-інтернам дисципліни «медична реабілітація».

В рамках викладання даної дисципліни різновид мультимедійних засобів, що використовується на занятті визначається з урахуванням виду (лекція чи семінар), цілей заняття

(актуалізація знань, пояснення нового матеріалу, закріплення знань і т.д.) та особливостей змісту теми.

При проведенні лекцій з медичної реабілітації з метою актуалізації знань, забезпечення наочності та первинного закріплення матеріалу його узагальнення та систематизації переважно використовувались електронні презентації. Очевидним є той факт, що використання електронних презентацій дозволяє значно підвищити інформативність та ефективність заняття, так як одночасно задіяними є декілька каналів сприйняття (зоровий та слуховий). З метою актуалізації знань доцільне використання на лекції слайдів на яких представлені таблиці, графіки, малюнки, цитати, які лікарям-інтернам пропонується проаналізувати та обговорити. Використання презентацій в процесі викладення та пояснення нового матеріалу передбачає вміння викладача використовувати широкі можливості самої презентації та її оформлення.

Якщо логіка побудови самої презентації та її змісту визначається специфікою дисципліни, особливостями аудиторії та професійними навичками викладача, то оформлення презентації передбачає знання автором певних вимог, дотримання яких забезпечує ефективність донесення з її допомогою інформації. Важливим, для кращого засвоєння аудиторією інформації, є використання єдиного стилю в оформленні презентації, яка має бути виконана на базі єдиного шаблону. При створенні слайдів рекомендовано використовувати невеликі об'єми тексту. При використанні кольорової схеми та шрифтів, звукових та анімаційних ефектів, подачі графічної та текстової інформації, викладачу бажано дотримуватись певних правил та шаблонів, так як врахування особливостей конструювання та оформлення в значній мірі впливає на ефективність сприйняття інформації та сприяє більш комфортному засвоєнню слухачами знань.

Закріплення матеріалу також можна проводити за допомогою презентації, розміщуючи на слайдах завдання та інформацію необхідну для їх виконання. Узагальнення і систематизація знань може відбуватися і при проведенні семінарських занять.

Лікарям-інтернам можна запропонувати доповнити свій виступ самостійно створеною презентацією, попередньо узгодивши тему виступу, кількість слайдів та тривалість доповіді. Більшість лікарів-інтернів, що доповідали матеріал за допомогою мультимедійної презентації, показали більшу, ніж звичайно, зацікавленість темою, продемонстрували креативний підхід та навички «командної» роботи.

При створенні презентацій вони використовували не тільки текстову інформацію, але й різноманітний ілюстративний матеріал – таблиці, графіки, діаграми, фотокартки, а також відеоролики за темою виступу. Лікарі-інтерни самостійно вибудовували схему презентації, дотримуючись певної логічної послідовності, що відображала їх власну точку зору та хід думок. Доповідачі використовували ілюстративний матеріал з метою акцентування уваги аудиторії на ключових моментах доповіді.

За оцінкою викладача та самих інтернів, доповіді їх колег, що супроводжувались мультимедійною презентацією, сприймалися з більшою цікавістю та краще запам'ятовувалися. Ґрунтовному засвоєнню матеріалу сприяло обговорення презентації з викладачем та аудиторією.

Також при складанні презентації лікарі-інтерни засвоюють роботу з певними комп'ютерними програмами, отримують навички ефективного пошуку інформації в інтернеті, аналізують та узагальнюють великі об'єми інформації, вчать грамотно розставляти акценти в змісті, виділяти основні тези та вибудовувати логіку виступу. Крім цього такий вид роботи готує молодих спеціалістів до їх професійної діяльності в майбутньому, коли лікарю необхідно буде володіти навичками публічних виступів.

Окрім навчальних електронних презентацій у викладанні дисципліни «медична реабілітація» використовувались також різноманітні відеоматеріали. Як вже було сказано, вибір різновиду мультимедійних засобів, що використовуються у вивченні даної дисципліни, обумовлений специфікою та особливістю змісту кожної теми. Так в рамках дисципліни, окрім питань, що мають переважно теоретичний характер, таких як загальні основи, завдання, мета і принципи медичної реабілітації, рівні, види, етапи, періоди та засоби реабілітації і т.і., до уваги лікарів-інтернів пропонується матеріал, що має більш практичний зміст. Мається на увазі, наприклад, вивчення комплексів фізичних вправ при тій чи іншій патології, основ масажу, механотерапії, мануальної терапії, засвоєння принципів роботи та загальних правил користування апаратурою, призначеною для фізіотерапевтичного лікування, вивчення проблем пов'язаних з соціальним захистом інвалідів.

Якщо при вивченні тем, що мають теоретичний характер, більш доцільним вбачається використання електронних презентацій, то процес вивчення питань, що лежать в практичній

площині, може бути доповнений використанням тематичних відеороликів як на лекціях так і на семінарських заняттях. Так, наприклад, теоретичний опис комплексів фізичних вправ, що використовується в індивідуальній програмі реабілітації при певному різновиді патології, сприймається слухачами складно. В зв'язку з цим гарний результат дала демонстрація відеороликів з комплексами вправ ЛФК. Цікавими для лікарів-інтернів були відеоуроки з основами масажу та механотерапії. Засвоєння понять реабілітаційного потенціалу та реабілітаційного прогнозу, вивчення проблем соціального захисту інвалідів передбачає огляд достатньо великого об'єму статистичних даних, вивчення законодавчої бази з питань тимчасової та стійкої втрати працездатності.

Не дивлячись на важливість питання вивчення, сухі статистичні дані та специфічна мова наказів, постанов та інструкцій сприймається слухачами важко та відсторонено. За інформаційною завесою важко розгледіти реальну людину-інваліда та її долю. В зв'язку з даною проблемою гарним рішенням стала демонстрація лікарям-інтернам сюжетів новин, фото- та відеороликів, документальних фільмів в яких розповідалось про життя людей з обмеженими можливостями як в Україні так і за кордоном.

Наприклад, для перегляду був запропонований цикл документальних фільмів «Сходження» в яких йшлося про історії життя людей які, не дивлячись на наявну у них інвалідність, змогли жити повноцінним і цікавим життям. Показом цих відеоматеріалів переслідувалась мета продемонструвати лікарям-інтернам, що люди з обмеженими можливостями, за наявності спеціально створених умов для реалізації їх реабілітаційного потенціалу, можуть стати повноцінними членами соціуму та реалізувати себе як в професійному так і в особистому житті. Також лікарям-інтернам були продемонстровані документальні сюжети про проблеми інвалідів в Україні, інтерв'ю з людьми з обмеженими можливостями, в яких вони розповідали про конкретні проблеми існування інваліда в суспільстві, про існування яких здорова людина не має уявлення.

Слухачі досить емоційно реагували на більшість продемонстрованих сюжетів, ставили велику кількість уточнюючих запитань, що демонструвало зацікавленість аудиторії даною проблематикою.

Після показу відеороликів слухачам надавалась можливість проаналізувати побачене та висловити власні думки з приводу сюжету. Викладачем заохочувалось обговорення матеріалу всією групою лікарів-інтернів. Після подібних обговорень, як правило, доповіді лікарів-інтернів по даній проблематиці слухаються колегами з більшою увагою та зацікавленістю, задається велика кількість запитань, продовжується дискусія. Що стосується використання на заняттях електронних презентацій, слухачі дисципліни підтвердили, що вони суттєво полегшують сприйняття інформації під час прослуховування лекції, а використання презентацій на семінарських заняттях робить більш цікавим як процес підготовки до заняття, так і заслуховування виступів колег.

Висновок

Враховуючи особливості сприйняття сучасною людиною, можна впевнено сказати, що одним з найбільш дієвих засобів підвищення кількості засвоєної інформації є максимально можливе використання всіх каналів сприйняття з акцентом на підвищення наочності матеріалу. Використання таких мультимедійних засобів як електронна презентація та відеоролики на лекційних та семінарських заняттях, сприяє підвищенню наочності матеріалу, що призводить до полегшення сприйняття матеріалу лікарями-інтернами та більш швидкого його засвоєння.

Перспективи подальших досліджень. Застосування новітніх технологій навчання сприяє підвищенню якості освіти лікарів-інтернів і є перспективним в плані реалізації стратегії удосконалення післядипломної медичної освіти.

Список літератури

1. Berlev S. V. Osobennosti primeneniya videomaterialov i uchebnykh prezentatsiy v prepodavanii tehnikeskikh distsiplin / S. V. Berlev // - Perm, - 2011. - Т. II, 184 с.
2. Dokuka S. V. Klipovoe myshlenie kak fenomen informatsionnogo obschestva / S. V. Dokuka // Obschestvennyie nauki i sovremennost – 2013, No.2. – S. 169-176.
3. Sedyih D. V. K voprosu o klipovom myshlenii v sovremennom obrazovatelnom protsesse / D. V. Sedyih // Mezhdunarodnyi zhurnal eksperimentalnogo obrazovaniya. – 2013, No.1. – S. 145-146.
4. Semenovskih T. V. Fenomen «klipovogo myshleniya» v obrazovatelnoy vuzovskoy crede / T. V. Semenovskih // Internet-zhurnal «Naukovedenie». – 2014, No.5 (24).
5. Rosen L. Parenting the Net Generation / L. Rosen // N.Y. - 2007. – 258 с.

Реферати

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ СРЕДСТВ В ПРЕПОДАВАНИИ ДИСЦИПЛИНЫ «МЕДИЦИНСКАЯ РЕАБИЛИТАЦИЯ» ВРАЧАМ-ИНТЕРНАМ

Постовітенко К. П.

В статье освещены особенности процесса восприятия информации современным человеком. В качестве одного из вариантов использования этих особенностей с целью повышения качества образования рассматриваются возможности использования мультимедийных средств. Автором описан опыт использования электронных презентаций и видеороликов в преподавании дисциплины «Медицинская реабилитация» врачам-интернам.

Ключевые слова: восприятие, «клиповое мышление», преподавание, мультимедийные средства, врачи-интерны.

Стаття надійшла 30.05.2015 р.

USE OF MULTIMEDIA IN TEACHING OF «MEDICAL REHABILITATION» FOR INTERNS

Postovitenko K. P.

The article highlights the features of the process of perception of modern human mind. The article discusses the possibility of using multimedia as one of the options for using these features to enhance the quality of education. The author describes the experience of using electronic (multimedia) presentations and videos in teaching of "Medical rehabilitation" for interns.

Key words: perception, "clip-thinking", teaching, multimedia, medical interns.

УДК 378.14

В.І. Шенітько, Г. А. Срошенко, С.М. Білаш, О.Д. Лисаченко, О.В. Візьхова, Т.М. Климач
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

МОТИВАЦІЙНА ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ ДО НАВЧАННЯ У МЕДИЧНОМУ ВУЗІ

В статі наведені результати психологічного дослідження, щодо мотивації до навчання, яке проводилося серед студентів першого курсу медичного, стоматологічного факультету ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія». Встановлено, що провідними мотивами навчальної діяльності студентів є придбання глибоких знань, стати висококваліфікованим фахівцем, отримати диплом, успішно вчитися, скласти іспити на «добре» і «відмінно», забезпечити успішність майбутньому професійному діяльності. Найменш значимими мотивами, згідно із дослідженням, з'явилися такі: бути постійно готовий до черговим занять, не запускати предмети навчального циклу, виконувати педагогічні вимоги, бути прикладом однокурсникам, уникнути засудження та покарань погану навчання.

Ключові слова: мотивація, мотиваційний комплекс особистості, придбання знань.

Проблема професійної мотивації нині набуває особливого значення. Правильне виявлення професійних мотивів, інтересів і схильностей є важливим прогностичним чинником задоволеністю професією у майбутньому, що націлює на успішність професійного навчання.

Проблема мотивації і мотивів поведінки й діяльності – одне з стрижневих в психології. Тож не дивно, що цю проблему з давніх-давен займає уми вчених, їй присвячено велика кількість публікацій, і у тому числі – монографії: В. Г. Асєєва, В.К. Вилюнаса, І.А. Джидар'яна, Б.І. Додонова, В.А. Іванникова, О.Н. Леонтьєва, П.М. Якобсона; і навіть іноземних авторів: Х. Хекхаузена, Френкин Р., Еммонс Р., О.Г. Маслоу [1-6, 9, 10, 12-16]. В психології мотивація позначає сукупність зовнішніх і внутрішніх мотивів, які спонукають суб'єкта до активності [7]. Слід звернути увагу, що мотивація навчальної діяльності – це співвіднесення цілей, завдань, які студенти прагнуть досягти, і внутрішньої активності особистості. У навчанні мотивація виявляється у прийнятті студентом цілей і завдань навчання як особистісні значимі і необхідні [8].

Нині у науці не вироблений єдиний підхід до проблеми мотивації поведінки людини.

Метою роботи було виявлення ставлення сучасної молоді до навчання, визначення основних мотивів до навчання, формування у студентів позитивних учбових мотивів, підвищення самооцінки в сприйнятті себе та інших.

Матеріал та методи дослідження. В кінці навчального 2014-2015 року було проведено опитування серед студентів першого курсу ВДНЗУ «УМСА» медичного 1, стоматологічного факультету за мотиваційною анкетною Т.А. Ільїної розробленою для студентів-медиків. Робота виконана на основі результатів опитування серед студентів 1 курсу стоматологічного факультету і 1 курсу медичного факультету № 1. Було опитано 351 студент ВДНЗУ «УМСА». Вік студентів 17-22 роки. Медичний факультет – 171 осіб, стоматологічний -180 осіб (рис.1).

Предметом дослідження був мотиваційний комплекс особистості. Під мотиваційним комплексом особистості ми розуміємо співвідношення внутрішньої, зовнішньої позитивної і до